

קונטרס

יקרא דמלכא המבואר

מכבוד קדושת מרן
בעל היקרא דמלכא זיע"א

חג הסוכות

עם ביאור משולב על דברי קדשו
והוספת ציונים והערות

נערך ע"י הרב"ג ר' אברהם זילבר שליט"א
בן מורנו ראש הישיבה שליט"א

כל הזכויות שמורות

למכון "מעיינות הרים"

להוצאת ספרי הצה"ק לבית זוועהיל
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

רח' האדמו"ר רבי שלמה מזוועהיל, בית ישראל

ת.ד. 5088 ירושלים 91050

טל: 052-7646061 פקס: 02-5326464

דוא"ל: 5326464@gmail.com

יו"ל בסיוע הצה"ק זוועהיל

עיצוב ועימוד:

סוף פסוק – 0583256900

**סוף
פסוק**

בסוף, עימוד טוב קבע

חג הסוכות

תשכ"ב

בזוה"ק (ח"ג קג.) סוכה צילא דמהימנותא, וסוכה שם הוי' ואדנ"י (שם רנה:), בחי' וז' בהיכל קדשו (חבקוק ב, כ). עפ"י דאיתא (תקו"ז ת' ע' קלא: אוה"ח הק' ויקרא יח, ד) ששם הוי' שורה על עושה מצוה, כי מצוה חצי שם באתגליא וחצי שם

ביאורים

רומזת על יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ולכך נרמז בה שילוב שם הוי' ואדנ"י, דסוכה עולה בגימטריא צ"א כשם הוי"ה ואדנ"י יחד, והשם הוי"ה מרמז על בחינת קודשא בריך הוא, והשם אדנ"י מרמז על בחינת השכינה הק' המתייחדת עמו^א, והוא בחינת גילוי השכינה כביכול, כמו שנרמז בכתוב, 'וז' בהיכל קדשו' (חבקוק ב, כ), היינו שהקב"ה מתגלה בהיכל קדשו שהוא השכינה הק' והיכל עולה בגימטריא אדנ"י^ב. וגילוי זה מגיע מכח המצוה, על פי מה דאיתא (תקו"ז ת' ע' קלא: אוה"ח הק' ויקרא יח, ד)^ה, ששם הוי' שורה על עושה מצוה, כי בתיבת מצוה יש חצי שם באתגליא אותיות ו"ה, וחצי שם באתכסא באותיות מ"צ, ומשום דהאותיות מ"צ נתחלקו על אותיות י"ה בא"ת

סוכה צל האמונה ויחוד שם הוי"ה אדנ"י • מצות סוכה כוללת כל הז' ימים ולכך מביאה לאמונה • יש להוכיח דהצל השורה על האדם בעצמו הוא עיקר המצוה • מתנה גדולה זאת של אהבה קיבלנו אחר היראה של יום הכפורים • כשם שהתקיעה תחילה וסוף ממתק התנועה המורה על הדינים, כך חודש אלול וחג הסוכות ממתק הימים הנוראים • כן בבריאת העולם היה רצון קדום ממעשי הצדיקים למתק הדורות שחטאו אח"כ • איך שייך לומר שעלה ברצונו וכביכול היה חסר • הקב"ה קבע שהכל תלוי ביראה וההשפעה תהיה תלויה ביראת התחתונים • מהבעש"ט מאת ה' היתה זאת שיהיה נחשב כמקבל • סוכה מורה על הדגחה ורוח הקודש.

בזוה"ק (ח"ג קג.) מפורש^א, דהסוכה נקראת צילא דמהימנותא - צל האמונה, וכן סוכה

ציונים והערות

ההנהגה היא בהסתר, כי אין נראה לעין כל איך שהקב"ה ממלא את כל העולם, אבל כאשר אדם מקיים מצוה, הרי הוא מגלה את הארת האלוקות והיא הנקראת שכינה, בהמשיכו הארה עליונה השייכת לזו המצוה, והוא היסוד הידוע סובב כל עלמין וממלא כל עלמין. דהסובב הוא תמיד בהסתר, ואנחנו צריכים לגלות שהוא ממלא כל עלמין. ד. ראה תקו"ז ת' יח לג: אדנ"י סליק לחושבן היכל ואיתמר וז' בהיכל קדשו. ה. ז"ל התקוני זוהר:

א. ז"ל הזוה"ק: "ועל דא כתיב כל האזרח בישראל ישבו בסכות כל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא דישראל ישבו בסכות תחות צלא דמהימנותא, ומאן דליתיה מגזעא ושרשא קדישא דישראל לא יתיב בהו ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא". ב. כמו שאמרו בזוה"ק רע"מ (פנחס רנה, ב): 'הכי סליק סוכ"ה בחושבן יאהדונה'. ג. הכונה במאמר יחוד קוב"ה ושכינתיה, דהקב"ה ברא את כל העולם והוא מנהיג את כל העולם והוא ממלא את כל העולם, אבל

באתכסיא, מ"צ נתחלף על אותיות י-ה בא"ת ב"ש, ועל אותו האבר העושה המצוה שורה הקדושה בזמן עשיית המצוה. נמצא כי מצות סוכה שכל הגוף נכנס בהמצוה הרי השם מקיף את כל גופו של אדם, ועוד זאת יתירה מכל מצוות אחרות שיש להם זמן קבוע על איזה רגעים, משא"כ מצות סוכה כל שבעת הימים לרבות הלילות (סוכה מג:): בלי הפסק ממש, כל רגע ורגע מצוה בפני עצמו, שהרי המצוה גם בשינה וגם באכילה ושתי' ומיזל, ותשבו כעין תדורו (שם כח:), והכל למצוה נחשבת.

והנה נמצא בספרי יראים (ראשית חכמה שער היראה פרק י) **כי יש לשעה תתר"פ חלקים כנגד תתר"פ נשימות שיש בשעה, והשם הק' ית' ג"כ יש לו תתר"פ**

ביאורים

הפסק ממש, ואף שיש לה המשך אחד, כל רגע ורגע הרי הוא מצוה בפני עצמו ולכך חוזרים ומברכים כל פעם ופעם, שהרי המצוה גם בשינה וגם באכילה ושתי' ומיזל, וכמו שדרשו חז"ל (סוכה כח:): 'תשבו כעין תדורו', והכל למצוה נחשבת.

והנה נמצא בספרי יראים (ראשית חכמה שער היראה פרק י)¹, כי יש לשעה תתר"פ חלקים כנגד תתר"פ נשימות שיש בשעה, והשם הוי"ה הק' ית', גם כן יש לו תתר"פ צירופים, על כל

ב"ש, ובא להורות, שעל ידי כח המצוה שורה כל השם הוי"ה על אותו האבר שכנגד זו המצוה, ועל אותו האבר העושה המצוה שורה הקדושה בזמן עשיית המצוה. נמצא, כי מצות סוכה שכל הגוף נכנס בהמצוה, הרי השם מקיף את כל גופו של אדם, ולכך נרמז בה יחוד הוי"ה אדני' ושורה על האדם המקיימה, ועוד זאת יתירה מצות סוכה מכל מצוות אחרות, שיש להם זמן קבוע על איזה רגעים לקיימם, מה שאין כן מצות סוכה, יש לקיימה כל שבעת הימים לרבות הלילות¹, בלי

ציונים והערות

לה: 'פתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת ה' ולא תמונתו כי כן צוית'. ז. ז"ל הראשית חכמה: 'כי יש תתר"ף חלקים בשעה וכנגדם שם בן ד' המתגלגל בצירוף נקודו באלפא ביתא תתר"ף צירופין, ואמר שתתר"ף חלקים אלו שבשעה הם תתר"ף נשימות שאדם מנשים, ועל כל נשימה ונשימה יש אות משם בן ד' הנותן בו חיות הנשימה ההיא, וזהו (דברים ח, ג), כי על כל מוצא פי ידו"ד יחיה האדם, וכיון שהשי"ת הוא הנותן הנשימה והחיים, ראוי שיהיו כל נשימותיו לעבודת הבורא'. וכונת הענין דהשם הוי"ה עצמו יש לו רק י"ב צירופים, היינו י"ב אופנים איך אפשר לכתובו, והם מפורשים בסידורים במוסף של ראש חודש, אבל בצירוף הניקוד יש תתר"פ אופנים איך לכתוב ולנקד אותו, וכל צירוף וניקוד מורה על בחינה אחרת.

'מצוה בא"ת ב"ש מ"צ י"ה פ"ץ ו"ה הא מצוה יקו"ק'. וז"ל האור החיים הק': 'עוד ירצה על דרך מה שאמר התנא האלהי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה (וזהר ח"א קע ב) כי רמ"ח אברי האדם ושס"ה גידיו הם כנגד מצות עשה ולא תעשה, ובעשות האדם מצוה באותו אבר שנעשית המצוה שורה בו שם הוי"ה יתברך, כי המצוה היא אותיות שם הוי"ה חציה מגולה והוא סוד עלמא דאתגליא, וחציה מכוסה סוד עלמא דאתכסיא, כי אותיות מ"צ בא"ת ב"ש הם י"ה, ודבר ידוע הוא כי הקדוש ברוך הוא הוא שמו ושמו הוא בסוד אומרו (זכרי' יד) ה' אחד ושמו אחד'. 1. כן שנינו בסוכה (מג, א): 'דתנו רבנן בסכות תשבו שבעת ימים ימים ואפילו לילות'. עיי"ש במה שדנו לחלק בין סוכה ללולב שאינו נוהג בלילה, ודייק רבינו בלי הפסק ממש, כי לפינן לה בגזירה שוה ממלואים, ושם נאמר (ויקרא ח,

צירופים על כל נשימה שם הוי' חדש מיוחד, להורות שעל כל רגע מצוה מיוחדת. והנה כל מצוה העושה אותה והמקיימה יש לו אמונה כש"כ (תהלים קיט, פו) כל מצותך אמונה, אלא סוכה נקראת צילא דמהימנותא בכללות, מטעם שכל גופו מרכבה להמצוה, ועוד שכל רגע ורגע מכל שבעת הימים מקיים מצוה בפני עצמו. וזה שנתן לנו הקב"ה מתנה גדולה בעין יפה אחרי מחילת עוונות ע"י ימים של התשובה ואין כבר עונות מבדילים, כי העבירה עושה פגם ואין השכי' שורה במקום פגם (תקו"ז תי' ע, קל:).

והנה צל הסוכה סוכך וחופף ונוגע ממש על האדם, כמו שמתרצים על הקושיא איך מותר לכתחילה לבטל פסל פסול עם פסל כשר (עי' סוכה ט), והרי אין

ביאורים

כבר עונות מבדילים. כי העבירה עושה פגם ואין השכי' שורה במקום פגם^ט, ואחר שחזרנו בתשובה ביום הכפורים והקב"ה מחל לנו על העוונות, הרי אין מסכים מבדילים ושוב אפשר להגיע להשראת הקדושה ולצל האמונה ולייחד קוב"ה ושכינתה, בכח המצוה החשובה הזאת.

והנה עיקר המצוה היא לא הסוכה עצמה, אלא צל הסוכה, והצל של הסוכה סוכך וחופף ונוגע ממש על האדם. כמו שיש ללמוד ממה שמתרצים על הקושיא, איך מותר לכתחילה לבטל פסל - סכך פסול, כגון אילן המיצל על הסוכה, עם פסל - סכך כשר, ובאופן שמשפיל את האילן המיצל על הסוכה ומערכו עם הסכך הכשר, והרי אין

נשימה שם הוי' חדש מיוחד, להורות שעל כל רגע יש מצוה מיוחדת, ועל ידי המצוה שהיא צירוף מ"צ ו"ה, מתגלה הארת השם הוי"ה המאיר באותו רגע. והנה כל מצוה העושה אותה והמקיימה יש לו אמונה, כי קיום המצוה בא מכח האמונה במי שציוה עליה^ח, כמו שכתוב (תהלים קיט, פו) כל מצותך אמונה. אלא סוכה נקראת צילא דמהימנותא בכללות יתר על שאר המצוות, מטעם שכל גופו מרכבה להמצוה, ועוד שכל רגע ורגע מכל שבעת הימים מקיים מצוה בפני עצמו, ונמצא שכל כולו במשך ז' ימים חוסה בצל האמונה. וזה שנתן לנו הקב"ה מצוה חשובה כל כך, והיא מתנה גדולה בעין יפה, אחרי שזכינו למחילת עוונות ע"י ימים של התשובה, ואין

ציונים והערות

ויקיים המצות עשה בחי' ועשיתם^ט. ט. כן מפורש בתקוני זוהר (תי' ע, קל:): 'אבל קודשא בריך הוא דשלטנותיה בכל אתר כנשמתא דשלטנותה על כל אבר ואבר מלא כל הארץ כבודו, בכל אתר דקרי ליה בר נש עני ליה, אלא אם ההוא אתר דההוא אבר איהו פגום בחובה דעביד בר נש קודשא בריך הוא לא שרייא בההוא אבר, דעליה אתמר כל אשר בו מום לא יקרב'.

ח. עיין יקרא דמלכא פר' בחוקתי תשי"ח (באמצע דבריו): 'אמונה קיום כל המצוות, בחי' כל מצוותך אמונה (תהלים קיט פו), ועיקר האמונה שויתי ה' לנגדי תמיד (שם טו ח) כאשר יאמין שהש"ת משגיח ומביט עליו ואל כל מעשיו ותנועותיו, ראשית לא ימרוד, ויזהר במצות לא תעשה בחי' מצותי תשמרו, וכאשר יאמין עוד שכל חייו וכל אשר יש לו הוא מאתו ית', ושהוא משגיח עליו ושומרו ומקיימו, יאהב אותו

מבטלין איסור לכתחילה, אלא הטעם שעיקר המצוה אינו הסכך אלא הצל של הסכך, והצל אין בו ממש ואינו ניכר ואין שייך בו ביטול איסור לכתחילה, כי עיקר ביטול הוא רק על דבר גוש וניכר (עי' גודע ביהודה מהדו"ת חלק יו"ד סי' מה). גם הזכרנו הפלוגתא של הרא"ש (ביצה פ"א סי' ב) והרשב"א (תורת הבית הארוך בית ד שער ג) לענין

ביאורים

מבטלין איסור לכתחילה. אלא הטעם שעיקר המצוה אינו הסכך אלא הצל של הסכך, והצל אין בו ממש ואינו ניכר, ואין שייך בו ביטול איסור לכתחילה, כי עיקר איסור ביטול לכתחילה הוא רק על דבר גוש וניכר, אבל

הצל שאינו גוש ואינו ניכר, כי אין ניכר איזה צל מגיע מהסכך הכשר ואיזה צל מגיע מהסכך הפסול, שפיר מותר לבטלו לכתחילה ז'. גם הזכרנו הפלוגתא של הרא"ש (ביצה פ"א סי' ב), והרשב"א (תורת הבית הארוך

ציונים והערות

ט ע"ב) בסכך כשר עם סכך פסול דכשר אם חבטן ועירבן יחד ע"ש, דהצל הבא מהפסול בטל בהצל הבא מהסכך כשר. עיי"ש במה שמאריך בזה. יב. כן יש ללמוד מדברי הנודע ביהודה תנייני סימן מה שכתב: 'שלישית אני אומר דבר חדש בדיון לבטל איסור לכתחילה, הרי הרשב"א והר"ן שכתבו בשם התוספות שמן התורה מותר לבטל איסור לכתחילה, ליישב סוגיא דזרוע בשילה כתבו כן ועיין בדבריהם. וא"כ דוקא דומיא דזרוע בשילה שהזרוע עצמה לא נתבטלה כלל ונשארה באסורה לזר, והיה ונתנה לכהן אחר בישולה רק הטעם דמפיק מהזרוע ונבלע בשאר האיל הוא שנתבטל, וטעם שנתבטל לא נשאר בו איסור כלל, אבל יבש יבש לבטל האיסור והוא נשאר בעין והוא בעולם ובאיסורו עומד, שאם יבא אליהו ויאמר שזו והיא החתיכה האסורה הרי הוא עומד באיסורו הקדום, אלא כל זמן שאין מכירין אותו גזירת הכתוב אחרי רבים להטות, ועכ"פ האיסור הוא בעין ויכול לחזור לאיסורו, בזה לכ"ע לדעתי לא התירה התורה לבטל לכתחילה, עיי"ש עוד. והנה מדרבנן אסור לבטל לכתחילה גם דבר לח וטעם בעלמא, וכל החידוש של הנודע ביהודה הוא רק לגבי איסור דאורייתא, רק צ"ל דס"ל לרבינו דצל קליש מינייהו והיות שאין בו ממש אפילו לכתחילה מותר לבטלו, ואולי מדויק כן בדבריו שכתב: 'כי עיקר ביטול, היינו עיקר איסור ביטול מדאורייתא הוא דבר יבש ויש איסור ביטול מדרבנן גם דבר לח, ובצל דקליש ואין בו ממש גם מדרבנן מותר לכתחילה.

י. בגמ' סוכה (ט, ב) שנינו: 'העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית'. ובגמרא: 'אמר רבא לא שנו אלא באילן שצלתו מרובה מחמתו, אבל חמתו מרובה מצלתו כשרה... וכי חמתו מרובה מצלתו מאי הוי, הא קא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר, אמר רב פפא בשחבטן'. ופירש רש"י: 'בשחבטן - השפיל ענפיו למטה, מעורבין עם סכך כשר, ואין נראין בעין, וסכך כשר רבה עליו ומבטלה, דמדאורייתא כל מילי בטל ברובא, כדתנן במתניתין (סוכה יא, א): אם היה סיכוך מרובה מהן כשרה'. והקשה המאירי: 'האיך התירוה לכתחילה והא אין מבטלין איסור לכתחילה... ומ"מ לדעתי אין בכל אלו קושיא, שאין מדמין מביטול שאר איסורין שאדם נהנה מהם הנאת הגוף, לדבר שאין נהנין בו אלא לקיום מצוה, ומצות לאו ליהנות ניתנו וראוי להחזירם לדיון תורה ליבטל כל מיעוט ברוב'. ועיין ב"ח (או"ח תרכו) כתב בשם המרדכי הארוך והאגודה: 'דקדום יום טוב שאינו איסור עדיין נתקן'. והט"ז שם הביא מהלבוש שתיירץ: 'דטעם בעלמא בזה גדוהנין שמא יבא להתיר כל האיסור, אבל הכא במצוה לא שייך זה כיון דלמצו' קא מכזיב לא יעשה המצוה בעבירה'. והט"ז דוחה דבריו עיי"ש. יא. כן מפורש בשפת אמת שם בשם הר"ן: 'דהצל בטל בהחמה לא הסכך בהאור, דהא לקמן (כב, ב) מסקינן, דאפי' אם הסכך ואור שוין פסול משום דהצל מועט למטה ע"ש, וגם כיון דבדבר הניכר לא שייך ביטול והסכך ניכר מוכח כמ"ש הר"ן דהצל בטל דכיון דאין בו ממש שפיר י"ל דבטל, וכן י"ל בהא דא' לקמן

נחפך וכל דפריש, ובוזא אפשר לחלק למאן דאית לי' ביטול איסור לכתחילה מדאורייתא או דרבנן, ודווקא ביבש שניכר משא"כ במעם או בלח (ראה נודע ביהודה שם ובשו"ת חתם סופר או"ח סי' קכט).

והנה כל הזכות הזו זכו מפני שמתחילה קיבל כביכול נחת בימים נוראים ע"י המעש"מ, וזה איתערותא דלתתא בחי' מ"ן ובחי' יראה ובחי' גבורות, ועד

ביאורים

ושורה על האדם ממש, דהצל שורה על האדם בעצמו^{טו}.

והנה כל הזכות הזו לקבל מתנה גדולה כל כך של גילוי חיבתו אלינו, זכו ישראל מפני שמתחילה קיבל כביכול נחת בימים נוראים ע"י המעשים טובים, וזה היה בחינת איתערותא דלתתא בחינת מ"ן^ז, שהם בחינת יראה, ובחינת גבורות, ובא מכל ההתעוררות

בית ד שער ג), לענין נחפך^{יג} וכל דפריש, ובוזא אפשר לחלק למאן דאית לי' ביטול איסור לכתחילה מדאורייתא או דרבנן^{יד}, ודווקא ביבש שניכר, משא"כ במעם או בלח^{טו}, שלדעת הרב ראשונים הוי רק איסור דרבנן, וצל שאין בן ממשות אפשר לומר דלכו"ע מותר לבטלו גם מדרבנן. ומכל מקום מדחזינן דאף לענין הלכה עיקר קיום המצוה הוא בצל, נמצינו למדים שהמצוה חופפת

ציונים והערות

הרא"ש (ביצה א, ב) נחלק עליו וכתב דעצים בתנור שאני דמיקלי קלי איסורן, והובאו מחלוקתם בטור (י"ד סימן צט סעיף ו). ומה שכתב רבינו: 'וכל דפריש', לע"ע לא הבנו כונתו. יד. נחלקו בזה הראשונים, כמו שהבאנו בהערה לעיל משו"ת נודע ביהודה, והובא בבית יוסף (י"ד סימן צט): 'והא דאין מבטלין איסור לכתחלה כתב הר"ן בפרק גיד הנשה (לה ע"ב) גבי זרוע בשלה מן האיל שדעת התוספות שאינו אלא מדרבנן אבל מדאורייתא שרי, אבל הראב"ד (איסור משנה פ"ב) כתב דמדאורייתא הוא'. **טו.** כן הבאנו לעיל מדברי הנודע ביהודה וראה גם שו"ת חתם סופר או"ח סי' קכט. **טז.** פעם אחת נפלה קטטה בין היושבים בסוכת רבינו זצ"ל, ורבינו זצ"ל בקדושתו הזדעזע עמוקות מהדבר שנעשה תחת צל הסוכה והזעיק אותם אחר כך להתפייס, דהא ה' צלך כתיב וד"ל - מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. יז. הכלל הוא שלכל הורדת שפע עליון צריך להקדים עליית מיין נוקבין ממעשי התחתונים, כדי לגרום לנחת רוח למעלה, וכאשר יש נחת רוח למעלה אזי מתעוררים העליונים להמשיך שפע חדש לקיום העולמות כדי שוכלו להמשיך קיים רצונו ית'. והמ"ן הם תמיד החלק

יג. אולי צ"ל לענין מהפך באיסורא, והוא סוגיא בביצה (ד:): 'אמר רב מתנה, עצים שנשרו מן הדקל לתוך התנור ביום טוב מרבה עליהם עצים מוכנים ומסיקן, והא קא מהפך באיסורא, כיון דרובא דהיתרא ניהו כי קא מהפך בהיתרא קא מהפך, והא קא מבטל איסורא לכתחלה, ותנן אין מבטלין איסור לכתחלה, הני מילי בדאורייתא, אבל בדרבנן מבטלין, ולרב אשי דאמר כל דבר שיש לו מתירין אפילו בדרבנן לא בטיל מאי איכא למימר, הני מילי היכא דאיתיה לאיסורא בעיניה הכא מקלא קלי איסורא'. והרשב"א בתורת הבית הארוך (בית ד שער ג) למד מסוגיא זו: 'באיסורין שעיקרן מדרבנן כגבינה של עו"ג וכיוצא בה, אם נפלה לפחות מששים מרבה עליה לכתחילה ומבטלה... ודוקא בשנפל איסור לתוך היתר ואין בהיתר כדי לבטלו כההיא דעצים שנפלו לתוך התנור, אבל ליטול איסור דרבנן ולערב בהיתר מרובה כדי לבטלן לא... ויש מי שאומרים דאיסורין דרבנן שאין להן עיקר בדאורייתא כבישולי נכרים וגבינה של נכרים שאין להן עיקר אלא משום גזירה בלבד, ותרומת חוצה לארץ וחלת חוצה לארץ מערבין אותן לכתחילה בידיים בתוך רוב של היתר ואוכלין אותו'. אבל

ימי סוכות נבנית בנין דנוקבא בשלימות (ע' שער הכוונות סוכות דרוש ג), ודרכו של איש לחזור אחר אשה (קידושין ב: וראה לקו"א תניא פרק מג), בחי' איתערותא דלעילא בחי' אהבה בחי' חסדים, כפי ערך האיתערותא דלתתא, לפי פתחו לי פתח וכו' (שהש"ר ה, ג), זכה עי"ז הגוף להיות בחי' מרכבה בחי' שם אדנ"י שיש בו כ"ד צרופים (ע' פרד"ם לרמ"ק שער כא פרק ח) כנגד כ"ד שעות שביום (ראה לקו"א תניא פרק מא).

ביאורים

הסוכות ושמיני עצרת, כפי ערך האיתערותא דלתתא ומדת היראה שנשלמו בהם ישראל בימים הנוראים, כי האהבה מכונה בשם איש והיראה מכונה בשם אשה, ודרכו של האיש - אהבה, לחזור אחר האשה - היראה ולבוא להאיר אליה י"ט. ולפי בחינת פתחו לי פתח שפותחין במדת היראה², זוכים להשפעה של אהבה וחסדים, ולכך בהגיע חג הסוכות, זכה על ידי זה הגוף הגשמי להכנס לתוך הסוכה וצל ה' חופף עליו יומם ולילה, להיות בחינת מרכבה לשכינתו יתברך, שהיא בחינת שם אדנ"י שיש בו כ"ד צרופים³, כנגד כ"ד שעות שביום, וזו היא חביבות מצות סוכה שנוהגת שבעה ימים לילה ויום בלא שום הפסק כלל כדלעיל.

והתשובה והעמידה לדין שעמדו ישראל בימים הנוראים לפני מלך מתרצה בדמעות. והכלל בסדר בניית העולמות הוא, דמראש השנה כביכול מתחילים לתקן את בנין הנוק' שהיא בחינת השכינה הק' החוזרת לשכון בארץ מכה המחילת עוונות⁴, ובמשך עשרת ימי תשובה ועד ימי סוכות נבנית בנין דנוקבא בשלימות, ובוה נשלם כל סדר העלאת מ"ן והנחת רוח שהיו התחתונים צריכים להעלות למעלה באתערותא דלתתא, ומכאן ואילך הקב"ה כביכול חוזר להשפיע שפע עליון, וכמו שנרמז במה שאמרו חז"ל (קדושין ב:) 'דרכו של איש לחזור אחר אשה', ובא ללמד על בחינת איתערותא דלעילא בחינת אהבה בחינת חסדים שנשפע על ישראל בימי חג

ציונים והערות

אי אפשר להגיע לאהבה רבה זו, כי אהבה זו היא מבחי' אצילות דלית תמן קיצוץ ופירוד ח"ו. עיי"ש בהמשך הדברים. כ. על משקל מה שאמרו חז"ל (שהש"ר ה, ג): 'רבי יסא אמר, אמר הקב"ה לישראל, בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו'. כא. לשם אדנ"י יש כ"ד צירופים [והם נדפסים בתיקון ליל שבועות בסוף כל ספר] לעומת השם הוי"ה שיש לו רק י"ב צירופים כי יש בו פעמיים את האות ה', ולכך חסר בו מהצירופים, ומנה אותם הרמ"ק בספרו פרדס רמונים (שער כא פרק ח). ועיין בליקוטי אמרים תניא (פרק מא) שכתב בתו"ד: 'כי בכל שעה שולט צירוף אחד מ"ב צירופי שם הוי"ה ב"ה ב"ב שעות היום וצירופי שם אדנ"י בלילה כנודע'.

שכביכול הנוק' מעלה למעלה ולכך הם בחינת גבורות (עץ חיים שער לד פרק ב) וממילא הם גם בחינת יראה. יח. כן מבואר בארוכה בשער הכוונות דרושי ראש השנה דרוש א' ודרושי חג הסוכות דרוש ג'. יט. כן מבואר בארוכה בליקוטי אמרים תניא (פרק מג): 'והנה על יראה תתאה זו שהיא לקיום מצותיו ית' בבחי' סור מרע ועשה טוב אמרו אם אין יראה אין חכמה, ויש בה בחי' קטנות ובחי' גדלות... והנה באהבה יש ג"כ שתי מדרגות אהבה רבה ואהבת עולם, אהבה רבה היא אהבה בתענוג' והיא שלהבת העולה מאליה ובאה מלמעלה בבחי' מתנה למי שהוא שלם ביראה כנודע על מאמר רז"ל דרכו של איש לחזור אחר אשה, שאהבה נקראת איש וזכר כמ"ש זכר חסדו, ואשה יראת ה' כנודע, ובלי קדימת היראה

והנה כמו בר"ה ימי המשפט תוקעין בשופר להמתקת הדינים, כי תקיעה פשוטה לפני' ולאחר' הם מורים על רחמים פשוטים והתרועה קולות קצרות מורה על דינים (ע' רמב"ן ויקרא כג, כד ובמדבר י, ו) בחי' הפירוד, ועוד, ע"י המתקה והם קצרות מתבטלות, כמו שהגם שאין הקב"ה מוותר אלא גבי דילי' (אסת"ר ז, כה), מ"מ גובה מעט מעט והחוב נפרע (ע' ע"ז ד.), וזה חסד גדול שנשאר על מעמדו הגם שחובו נפרע, משא"כ אם הי' צריך לשלם בבת אחת הי' נשאר ריק ונקי מכל

ביאורים

שהתקיעות שלפניהם ואחריהם ארוכות, והם ביניהם וקצרות, וממילא מתבטלות. אמנם אין הכונה שהדינים בטלים לגמרי כמו חסד גמור, דהרי כבר אמרו חז"ל: 'כל האומר הקב"ה ותרן יוותרו מעיו', אלא שהגם שאין הקב"ה מוותר אלא גבי דילי' כג, מ"מ עושה טובה גדולה עם ישראל שהוא גובה הדינים מעט מעט דוגמת השברים והתרועה והחוב נפרע^כ, וזה חסד גדול שנשאר על מעמדו הגם שחובו נפרע, משא"כ אם היה צריך לשלם בבת אחת, הי' נשאר ריק ונקי מכל

והנה הקב"ה אב הרחמן הקדים גם לימי הדין ימי רחמים ורצון שהם חודש אלול, ויש בזה טיביות גדולה כמו בראש השנה עצמו שהם ימי המשפט, אזי תוקעין בשופר להמתקת הדינים, כי תקיעה פשוטה לפני' ולאחר' הם מורים על רחמים פשוטים, והתרועה והשברים שהם קולות קצרות מורה על דינים, ולכך הם בכמה כוחות בחינת הפירוד^{כב}, ולא כמו התקיעה שהוא אחת שלימה. כי תכלית התרועה והשברים להפריד הדינים, ועוד אחר שנפרדים יש להם עוד הקלשה ע"י המתקה,

ציונים והערות

בשם ספר הפליאה: 'זוהו ענין תקיעת שופר שנרמזין בה מדותיו של הקב"ה רחמים ודין, והתרועה והשברים דין, והתקיעה רחמים, ואנו מזכירים ומעוררים מדותיו של הקב"ה להליץ טוב בעדנו. והתקיעה היא לעולם בראשונה ובאחרונה שהיא כנגד שני המכריעים שלא לקצץ בנטיעות, גם להיות התרועה כלולה בהם כדי שיתגללו רחמיו עלינו בשובנו מחטאינו ויהפוך מדת הדין למדת רחמים, וזהו אשרי העם יודעי תרועה (תהלים פ"ט טז) מלשון וידע אדם, ר"ל לחבר כנסת ישראל בהקב"ה כענין שכון ארץ ורעה אמונה'. כג. וכמו שאמרו חז"ל (אסת"ר ז, כה): 'אמר ר' חנין מאן דאמר רחמנא ותרן הוא יתורון מעוה, אבל מאריך רוחיה וגבי ידיה'. וכן בגמ' בבא קמא (נ, א): 'אמר ר' חנינא כל האומר הקדוש ברוך הוא ותרן הוא יתרו חייו שנאמר הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט'. כד. וכמו שמצינו בגמ' עבודה זרה (ד, ד): 'היינו דאמר רבא, מאי דכתיב אך לא בעי ישלח יד אם בפידו להן שוע,

כב. יסוד הדברים ברמב"ן פר' אמור (ויקרא כג, כד), ובפר' בהעלותך (במדבר י, ו): 'כי התרועה רמז למדת הדין, כי כן כתוב במסעות (לעיל ט כג) על פי ה' ביד משה, והיא המנצחת במלחמה... כי הפשוטה רמז למדת רחמים כי ימינו פשוטה לקבל שבים... ורבותינו (ר"ה ג ב) העתיקו, פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה ותרועה באמצע, שלא יקצץ בנטיעות בראש השנה ויום הכפורים ועל הקרבן, אבל הכוונה זו לתקיעה וזו לתרועה, והמשכיל יבין'. והכונה בזה, דבראש השנה העיקר הוא התרועה כי הוא יום הדין, רק שתוקעים פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה כדי לכללם ברחמים, אבל על הקרבן העיקר הוא התקיעה לעורר מדת הרחמים. וכן כתב בסדר היום (סדר ראש השנה): 'תקיעה אחרונה זכות יעקב אברהם ע"ה והם רחמים פשוטים ונמצא הדין בין ב' מדות של רחמים כדי שיהיה כבוס ביניהם ולא יהיה לו כח לקטרג זאת היא כוונה קצרה ודי בזה'. וכן הביא גם בפירוש הרקאנאטי על התורה (פרשת אמור)

רכושו. כמו כן אלול בחי' ומקדים רחמים לרוגזו (פיוט וכל מאמינים), ואח"כ ימי סוכה בחי' אהבה, ובינתיים הדינים, נמתקין ע"י איתערותא דלעילא ודלתתא, והם בחי' ימי רצון.

ביאורים

רכושו. כמו כן הקב"ה נוהג עם ישראל, לפני הימים הנוראים הוא מקדים חודש אלול שהם ימי רחמים ורצון כה, בחינת 'ומקדים רחמים לרוגזו' (פיוט וכל מאמינים), ואח"כ ימי סוכה בחי' אהבה, ובינתיים הדינים שיש בימים הנוראים נמתקין ע"י איתערותא דלעילא ודלתתא מימים שלפניהם ולאחריהם, והם בחינת ימי רצון כו'.

ציונים והערות

לדרוש במעלת האלול שמתחילתו כבר נפתחים י"ג מכילין דרחמי. אמנם בכל אלול משמע דימי הרחמים והרצון נמשכים עד יום הכפורים, ומדברי רבינו משמע דהימים הנוראים שבאמצע הם בחינת דין. ויש ליישב, דודאי העשרת ימי תשובה הם ימי רחמים אפילו יותר מחודש אלול, אבל חודש אלול הוא רק ימי רחמים, משא"כ עשרת ימי תשובה יש בהם גם בחינה של דין שכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון. כו. וראה גם שופטים תשל"ז: 'שופטים ושוטרים תתן לך וגו', שום תשים עליך מלך (ז, טו). דכיש דין למטה אין דין למעלה (ד"ר ה, ה), ואז ושפטו את העם משפט צדק. שופטים ושוטרים תתן לך, זה בחי' חודש אלול להקדים רחמים לרוגזו הדין, והרוגז נמתק על ידי הקפת הרחמים לדין מכל סביביו, ענין תר"ת תקיעה תרועה תקיעה כנודע (ראה רמב"ן ויקרא כג, כד. במדבר י, ו), לאחר הימים נוראים סוכות שמיני עצרת רחמים גדולים בחי' איתערותא דלעילא, חודש אלול רחמים בחי' איתערותא דלתתא, כפי שמרבים יותר, לעומתו מתעורר פי כמה למעלה, ושום תשים עליך מלך, ושפטו את העם משפט צדק, גוזרים מלמעלה גזרות טובות ישועות ונחמות'. וכן כותב רבינו במ"א: וכתוב (תהלים עט, ח) מהר יקדמונו רחמך כי דלוננו מאד, רחמך הם ימי אלול שאז נפתחין שערי רחמים, ואח"כ ימי החג זמן שמחתנו, ור"ה ויוהכ"פ ימי מעש"ט ותשובה באמצע, בחי' תר"ת פשוטה לפניו ואחריו שהם רחמים להמתיק הדין (ראה רמב"ן ויקרא כג, כד. במדבר י, ו).

אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל, כשאני דן את ישראל אין אני דן אותם כעובדי כוכבים, דכתיב עוה עוה אשימנה וגו', אלא אני נפרע מהן כפיד של תרגולת... משתבח להו רבי אבהו למיני ברב ספרא דאדם גדול הוא שבקו ליה מיכסא דתליסר שנין, יומא חד אשכחוהו, אמרו ליה כתיב רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם... אמר להו אמשול לכם משל למה"ד לאדם שנושה משני בנ"א אחד אוהבו ואחד שונאו, אוהבו נפרע ממנו מעט מעט שונאו נפרע ממנו בבת אחת'. ועיין עוד במה שביאר רבינו בפר' נצבים (תשט"ז): 'אתם נצבים רש"י, לפי ששמעו ישראל צ"ח קללות אמרו מי יוכל לעמוד באלו התחיל משה מפייסן הלא הרבה הכעסתם לפניו ית' ולא עשה אתכם כליה ואתם נצבים לפניו. ויש להבין וכי בא להתיר הרצועה וכל האומר הקב"ה ותן וכו' (תנחומא תשא כו), ולא בא לבטל הפחד שלא יחטאו. הענין שגילה להם שכל עונשי התוה"ק והקללות לא באים באופן נקמה ח"ו רק בדרך תיקון ופריעת חוב והכל לטובתו, מאריך אפו וגבי דיליה (שם), בתשלומין נוחין ובפנים שונים והחוב סוף כל סוף נפרע, וידעו שהתשלומין יכולים להקל ע"י תשובה, ולהחליף מיסורי גוף על יסורי ממון ולבסוף תמורת צדקה וכדומה ולא להיות שוטה להתעלם'. כה. עיין טור ושולחן ערוך (סימן תקפ"א), בטעם מנהג האומרים סליחות מתחילת חודש אלול, לפי שבו עלה משה למרום לקבל לוחות שניות, ועיין עוד בסדור הרב שער האלול (דף רכה עמוד ב) שהאריך

ואיתא (קדושת לוי ליקוטים ד"ה רעוא דרעוין), שצדיקים עושין להקב"ה כביכול רצון לבטל גזירות ולהמשיך חסדים, בבחי' ישראל עושים רצונו של מקום (עי' ב"ב י.), ובחי' וכל בניך למודי ה' (ישעי' נה, יג וראה אור תורה את שפ"ד), כי איתא (בר"א, ד) ישראל עלו במחשבה תחילה, שע"י שהסתכל שיקבל מהם נחת ותענוג, וזה בחי' ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים (זוה"ק ח"ג ז:). זה הביא לרצון לברוא העולם. ויש

ביאורים

ועבודתינו בחודש אלול באתערותא דלתתא, והקדמת הרחמים לימי הדין עם ימי החסד שנמשכים אחריהם להמתיקם הם ממש כסדר בריאת העולם, דאיתא (קדושת לוי ליקוטים ד"ה רעוא דרעוין) כ, שצדיקים עושין להקב"ה כביכול רצון לבטל גזירות ולהמשיך חסדים, בבחינת ישראל עושים רצונו של מקום (עי' ב"ב י.), ורמזו צדיקים הכונה בזה, שהם עושין אצל הקב"ה רצון להיטיב לברואיו, ובחי' וכל בניך למודי ה' (ישעי' נה, יג), שכביכול ישראל מלמדים כלפי מעלה היאך לנהוג רחמים

וחסד עם עם ישראל כח, ורצון זה הוא אחר הבריאה, ואחר הדינים שעוררו ח"ו ע"י החטאים. ויש עוד רצון קדום לזה שקדם לכל הבריאה כולה, כי איתא במדרש (בר"א, ד), 'ישראל עלו במחשבה תחילה' כח, והכונה בזה, שע"י שהסתכל שיקבל מהם נחת ותענוג עלה ברצונו לברוא את העולם, ואם כן הרצון של הצדיקים קדם לבריאת העולם, וזה בחי' ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, זה הביא לרצון לברוא העולם, ומשום דהקב"ה רצה לברוא את העולם תמיד באופן

ציונים והערות

פי' כמשל אחד שלוקח את חבירו אצל היד ואינו מניח אותו לילך ומשנה רצונו, כך כביכול אחז אותו באהבה ויראה ומשנה רצונו יתברך, וכן רבי יהושע אמר אין משגיחין בבת קול וזהו וכל בניך למודי ה' שלומדים כביכול את השי"ת. וכן כתב בשינוי לשון קצת גם במגיד דבריו ליעקב (אות עט). **כט.** ז"ל המדרש: 'ששה דברים קדמו לבריאת העולם, יש מהן שנבראו, ויש מהן שעלו במחשבה להבראות... האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח עלו במחשבה להבראות'. ועיין עוד בספר זרע קודש (פרשת ויצא): 'כי אמרו ז"ל (ב"ר ת, ז) נמלך הקב"ה בנשמותיהן של צדיקים לברוא העולם, והענין, שעלה לפניו כביכול התענוג והשששועים שיקבל מצדיקים, על דרך שאמרו ז"ל (זוה"ק ח"ג ז ע"ב) ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים'. ויסוד זה הובא פעמים רבות בספר אור המאיר. **ל.** יסוד זה הוזכר בזוה"ק (ח"א ז:): 'ובגין כך ישראל מפרנסי לאביהן שבשמים', ושם מדובר על הקרבות שישראל מקריבין, וריבוי משתמש ביסוד זה גם כלפי הרצון הקדום שהיה קודם בריאת העולם, שהמחשבה

כז. ז"ל הקדושת לוי: 'רעוא דרעוון. הכלל הוא, על פי מה שאמר אדמו"ר מורינו הרב דוב בער כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום (ב"ב י, א), כלומר שישראל עושין הרצון בהקב"ה לעשות רצון ישראל. וזהו 'רעוא דרעוון', כלומר שהרצון אצל הקדוש ברוך הוא נעשה מרצון ישראל. וזהו 'רעוא דרעוון', הרצון מרצון, שיעשה הקדוש ברוך הוא רצון שלו כרצון ישראל. ובשם הרב הגאון הקדוש מורינו הרב שמואל שמעלקא אב"ד דק"ק ניקלושפורג, 'רעוא דרעוון', כי ידוע שעלה ברצון הבורא יתברך לברוא העולם, והאציל כביכול בעצמו זה הרצון לברוא העולם בכדי לשעשע עצמו בישראל, כידוע מאמר חכמינו ז"ל (רש"י ריש בראשית; ויק"ר לו, ד), ובאמת שהיה עוד רצון עליון, והאציל זה הרצון לברוא העולמות. וזהו 'רעוא דרעוון'. **כח.** עיין אור תורה למגיד ממעזריטש (אות שפד): 'וכל בניך למודי ה', ר"ל שמלמדין את ה' האין לעשות, על דרך תפילתו של חוני המעגל שהיתה משנה כביכול רצון הבורא יתברך, וכן משה רבינו ע"ה, וכדאיתא בזוהר זכור לאברהם ליצחק וליעקב, אחיד ליה בדרועיה וגופיה,

בחי' רעוא דרעוין שהרצון של הקב"ה נעשה מרצונות של הצדיקים (שם בקדושת לוי).
וְלֹא־הָבִין בְּכֻלּוֹ, כִּשְׁעֵלָה בְּרִצְוֹנוֹ לִבְרֹא הָעוֹלָם (ריש ע"ח), הרי אין שינוי לפניו כש"כ
 (מלאכי ג, ו) אני ה' לא שנית, ועוד, כל רצון בחי' חסרון, והרי הוא שלם
 בכל מיני שלמות, ואיך פתאום חסר לו לקבל תענוג ופרנסה, ומה בוחו של נברא
 למלאות.

וְהִנֵּה כְּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים י, יב) מֶה ה' אֱלֹהֶיךָ שׂוֹאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לִירָאָה, וְזֶה
הַדָּבָר הַיְחִידִי שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא מְצִינוּ כְּמוֹתוֹ, שֶׁהַקִּב"ה שׂוֹאֵל כִּי אִם

❧ ביאורים ❧

העולם' (ריש ע"ח), איך אפשר לומר 'כשעלה
 ברצונו' כביכול התחדש אצלו משהו, הרי
 אין שינוי לפניו, כמו שכתוב (מלאכי ג, ו):
 'אני ה' לא שנית'. ועוד, כל רצון בדרך כלל
 הרי הוא מורה על בחינת חסרון, למשל
 כאשר אדם רוצה לקנות בית, ודאי הרי הוא
 כרגע חסר מאותו בית, ולכך הוא רוצה
 לקנותו, ואיך אפשר לומר כלפי הקב"ה
 שיש בו רצון משמע שהוא חסר במשהו,
 והרי הוא שלם בכל מיני שלמות, ואיך
 פתאום חסר לו לקבל תענוג ופרנסה ממעשי
 התחתונים. ויותר על כן יקשה לו יצויר
 שח"ו יש כלפי מעלה חסרון, מה בוחו של
 נברא למלאות חסרון עליון, הרי כל
 הבריאה כולה אינה אפילו כגלגל חרדל
 לעומת אמיתותו יתברך, ובמה הם יכולים
 למלאות חסרון.

והנה כתוב בתורה (דברים י, יב): 'מה ה' אלהיך
 שואל מעמך כי אם ליראה', וזה הדבר היחידי
 שבכל התורה שלא מצינו כמותו, שהקב"ה
 שואל ונצרך כביכול למעשי התחתונים 'כי
 אם ליראה', והוא מבקש כביכול מהתחתונים

שהתחתונים יהיו מעלים נחת רוח לעליונים,
 ולפי זה יקשה היאך נברא הבריאה
 הראשונה, הרי עדיין לא היו נבראים שיעלו
 נחת רוח לפניו, ואם כן איך ירד שפע עליון.
 רק שהקב"ה היה משתעשע בנשמות
 הצדיקים שעתידים להבראות ובמחשבה על
 מעשיהם הטובים, ומתוך השעשוע הוציא
 רצון מלפניו לברוא את העולם לא. ואחר
 הרצון הראשון הזה שקדם לכל הבריאה, יש
 עוד בחינת רעוא דרעוין, שהרצון של הקב"ה
 נעשה מרצונות של הצדיקים (שם בקדושת לוי),
 וכך נמתקים כל הדינים והחטאים שעשו
 ישראל, שהרצון הראשון שהיה להקב"ה
 בבריאת העולם, מתחבר עם הרצון
 והסגוריא שהצדיקים מלמדים על עמו
 ישראל, ועם המצוות ומעשים טובים
 שישראל מקיימים, ונגזר עלינו שנה טובה
 ומתוקה בכלל ובפרט.

ואם תאמר איך אפשר להבין בכלל שהקב"ה
 כביכול נצרך לרצון מהתחתונים, אך שאלה
 כזו אפשר גם לשאול על עצם הבריאה,
 שנאמרה בלשון: 'כשעלה ברצונו לברוא

❧ ציונים והערות ❧

בספרי חסידות: כד סליק ברעותא והרצון מינה
 וביה, בסוד ואדם אין לעבוד את האדמה.

והשעשוע במעשיהן הטובים של הצדיקים העלה
 רצון לפניו לברוא את העולם. לא יסוד זה נקרא

ליראה, וזה דבר חשוב מאוד (ע' רש"י שבת לא. ד"ה היא אוצרו) כש"כ (ישעי' לג, ו) 'יראת ה' היא אוצרו, וכתוב (תהלים לד, י) כי אין מחסור ליראיו, היינו ע"י היראה, בחי' ירושלים, שלמות היראה (ע' ב"ר נו, י ומגיד דבריו ליעקב אות קנו), נשלם כל החסרונות שבעולם, היינו שהוא בחי' איתערותא דלתתא, כי חשק הטוב להטיב, ודרכו של איש לחזור אחר אשה, וכשיכול להשפיע הוא בחי' מקבל.

ביאורים

איתערותא דלתתא כדי שהקב"ה יוכל להשפיע מלמעלה, כי מצד הקב"ה כביכול חשק הטוב להטיב תמיד, ודרכו של איש לחזור אחר אשה, ולכך הקב"ה כביכול רוצה לחזור תמיד אחר כנסת ישראל שהם בבחינת אשה לבעלה ולהיטיב עמנו, אך הקב"ה קבע בבריאה שאי אפשר להשפיע בלי כלי קיבול, והכלי קיבול הוא היראה, ולכך כשיכול להשפיע, כביכול הקב"ה הוא בחינת מקבל, כי רק על ידי מעשה התחתונים הוא יכול למלאות חשקו ורצונו להשפיע, ולכך הרי זה נחשב כאילו הוא מקבל מהתחתונים, וזה בחינת מפרנסין לאביהם שבשמים בזה שהקב"ה רוצה מאתנו היראה העבודה של אלול והימים הנוראים, ואחרי זה נשפע האור של אהבה בחג הסוכות.

שיתחזקו במדת היראה. וזה דבר חשוב מאוד, כמו שכתוב (ישעי' לג, ו): 'יראת ה' היא אוצרו' לג, ואם כן מובן היטב למה הקב"ה חפץ במדת היראה, כי כך עלה ברצונו יתברך בעת שברא את העולם, שהיראה והכרת כוח מלכותו הם יהיו האוצר כלי חמדה המקבל ההשפעה מלמעלה, וזה הוא דבתיב (תהלים לד, י): 'כי אין מחסור ליראיו', היינו דוקא ע"י היראה שהיא בחינת ירושלים המורה על שלמות היראה לג, נשלם כל החסרונות שבעולם, ולכך נקראה היראה בשם ירושלים, להורות שהכלי קיבול הכי חשוב בעולם לקבל השפעה מלמעלה הרי זה ירושלים שכל מעלתה הוא בבחינת היראה וכמו שאומרים בתפילה: 'ושם נעבדך ביראה', היינו שהיראת ה' הוא בחי'

ציונים והערות

שמים וללמוד תורה כדדרש' בספרי למען תלמד וגו' גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד לפי שהיה עומד בירושלים עד ליראה שיאכל מעשר שני שלו והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה היה גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה. ועיין ספר מגיד דבריו ליעקב (אות קטו): 'השכינה נקראת ירושלים, יראה שלם, שממנה באים כל היראות. כי כולם הם ממה שנפלו בשבירה, ואז אינו שלם, אבל יראת ה' היא יראה שלימה'. ובלשונות הקודש בעץ חיים (שער מב פרק ד) ירושלים היא בחינת מלכות בחינת השכינה הק'. ועיין עוד במדרש (ב"ר נו, י) דירושלים נקראת על שם יראה שלם.

לב. עיין גמרא שבת (לא:): 'אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה עסקת בפריה ורביה צפית לישועה פלפלת בחכמה הבנת דבר מתוך דבר, ואפילו הכי אי יראת ה' היא אוצרו אין אי לא לא, משל לאדם שאמר לשלוחו העלה לי כור חיטין לעלייה, הלך והעלה לו, אמר לו עירבת לי בהן קב חומטון אמר לו לאו אמר לו מוטב אם לא העלייתה'. ופירש רש"י: 'היא אוצרו - הוא עיקר החשוב בעיניו לאצור ולעשות סגולה לזכרון'. לג. ירושלים הוא המקום ליראה, כמו שהביאו תוספות (ב"ב כא, א): 'כי מציון תצא תורה - לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ליראת

והנה הבעש"ט (ראה קדושת לוי פר' תוריע בשם המגיד ממעזריטש) מפרש הפסוק (תהלים קיה, כג) מאת ה' היתה זאת, היינו מה שהקב"ה בחי' זאת, מקבל (ע' זוה"ק ח"ב לז:), מאת ה' הוא, ובאמת היא נפלאת בעינינו, סוכ"ס איך הוא נקרא בחי' מקבל מאחר שהוא המושלם מכל מיני שלימות, והתירוצו, אתה בחרתנו מכל העמים וכו' ורצית בנו, שנתת לנו בחי' הרצון ולעם סגולה ואין בה טעם.

ביאורים

רוח מישאל עם קרובו, ועל ידי זה נהיה לעם סגולה, והלשון סגולה מורה שאנחנו במעשינו הטובים גורמים להורדת השפע העליון ואין בה טעם ל', ואם כן לעולם אי אפשר לשאול למה הקב"ה רצה שהעולם יברא בצורה כזאת, כי כבר קבעו הקדמונים, כי 'אין טעם ברצון', והיינו שלעולם אדם לא יכול לבוא בטענות על חברו למה אתה רוצה כך ולא כך, כי הרצון הוא דבר עמוק בכוחות האדם ואין בו טעם ל'.

והנה הבעש"ט ל', מפרש על פי יסוד זה את הפסוק (תהלים קיה, כג) 'מאת ה' היתה זאת', היינו מה שהקב"ה נקרא בחינת 'זאת' שמשמעותה בלשון נקבה בחינת מקבל'ה, 'מאת ה' הוא, ובאמת היא נפלאת בעינינו', סוף כל סוף אחר כל ההסברים איך הוא נקרא בחינת מקבל, מאחר שהוא המושלם מכל מיני שלימות. והתירוצו, 'אתה בחרתנו מכל העמים וכו' ורצית בנו', שנתת לנו בחי' הרצון, שיהיה כל סיבת קיום העולם על ידי שיקבל נחת

ציונים והערות

רצון הוא דבר שאין בו טעם. לז. עיין בני יששכר (מאמרי חדש תשרי - מאמר ו אות י): 'ונתן אהרן על שני השעירים גורלות [ויקרא טז ח]. לפי דעת כמה ספרי דייקנים שני השעירים בראש עמוד, ונ"ל לומר טעם, עיין בסידור הרב החסיד המפורסם מהרש"ז ז"ל [סוף שער הפורים] המצוה הזאת היא בגורל דייקא כי גורל הוא באין טעם כעין אין טעם בבחירה רק חפץ ורצון שמסכים ברצון אל אשר יפול לו הגורל מבלי טעם, והנה כשישראל עושין בעולם הזה דבר מעשי (להש"י) ברצון אזי כביכול מעוררים הרצון העליון וישראל עלו במחשבה (מחשבה היא חכמה, וישראל עלו במחשבה נתעלו למעלה מן המחשבה שהוא הרצון מבלי טעם, כשעלה ברצונו ית"ש לברוא העולם ישראל עלו במחשבה, בראשית ברא אלקים, בשביל ישראל שנקראו ראשית, הם עלו במחשבה כנ"ל שהוא הרצון ואין טעם ברצון, והנה כשישראל מעוררים על ידי מעשיהם הרצון אין לבקש טעם למה הוא ית"ש מתחסד עמם להושיעם ולגאלם כיון שהם ברצון ואין טעם ברצון, וזה שדרשו במדרש בחיק יוטל את הגורל ומי"י כל משפטו [משלי טז לג] זה

לד. כן מביא בקדושת לוי פר' תזריע: 'זכמו ששמעתי ממורי ורבי מהו' דוב בער ממעזריטש, על פסוק (תהלים קיה, כג) מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו, כי מלת זאת נקרא על בחינת נוקבא כידוע. והנה כפי שאמרנו לעיל, שעיקר העבדות יהיה רק על סיבת התענוג המגיע להבורא ברוך הוא ואז נקרא כביכול הבורא ברוך הוא בחינת מקבל. וזהו מאת ה' היתה זאת, דהיינו שהקדוש ברוך הוא כביכול יהיה בבחינת נוקבא בחינת זאת הוא נפלאת בעינינו, פירוש הוא פלא מאד בעינינו עד כאן דבריו. לה. עיין זוה"ק פרק בא (לז) וז"ל: 'אלא הכי תנינן האי כתר דאקרי זא"ת אתקרי אש"ה, כמה דאת אמר (בראשית ב) לזאת יקרא אשה, אמאי משום כי מאיש לקחה זאת, מאן הוא איש ההוא דאקרי זה, ודא הוא איש דכר כמה דאת אמר (שמות לב) כי זה משה האיש, האיש הזה ואקרי איש זה וזה איש וזאת אתנסיבת מזה דאקרי זכר'. ועיין עוד שפע טל לאבי השל"ה הק' שער חמישי פרק שני שהאריך בביאור דברי הזוה"ק הללו. לו. הוא לשון ידוע מהקדמונים: 'אין טעם ברצון', היינו אי אפשר לבוא בטענה למה פלוני רצה כך או כך, כי

גם סוכה בחי' צילא דמהימנותא בחי' רוח הקודש כמו אבי יסכה (בראשית יא, כט מגילה יד), גם בחי' סוכה בחי' השגחה, כי מי שנכנס בתוך אמונה ההשגחה סוכבת אותו מכל צד ופינה, וכת' (תהלים לג, ו) בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, אלא דבהאדם כת' (בראשית ב, ז) ויפח באפיו, מאן דנפח מתוכו נפח, מפנימיות, וכולם ע"י רוח והבל (אגרת התשובה לבעל התניא פרק ד), וזה חיותם וקיומם.

ביאורים

עשה את כל העולם ברוח פיו, כדכתיב (תהלים לג, ו): 'בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם'. אלא דכל העולם נחשב חיצוניות הבריאה כי אינו עיקר תכלית הבריאה, אבל האדם הוא פנימיות הבריאה, ולכן בהאדם כתיב (בראשית ב, ז): 'ויפח באפיו', ואמרו חז"ל: 'מאן דנפח מתוכו נפח' היינו שנופח בכח מפנימיות ולא רק רוח או דבור בעלמא^מ, וכל שאר הנבראים כולם, לא נבראו ע"י נפוחה שהיא בכח, אלא רק ע"י ע"י דיבור שהוא רוח והבל, וזה חיותם וקיומם,

ובנוסף לטעם ראשון, גם סוכה נקראת בחינת צילא דמהימנותא, כי הסוכה היא בחינת רוח הקודש, כמו שמצינו בכתוב 'אבי יסכה' (בראשית יא, כט) למעלה זו באה גם כן מיחוד הוי"ה אדנ"י שמלכותו יתברך מתפשטת בכל. גם בחינת סוכה מרמז על בחינת השגחה^{לט}, כי סוכה יכול להתפרש מלשון הבטה, ובא ללמד שהקב"ה מביט ומשגיח עלינו. כי מי שנכנס בתוך אמונה, וכל מעשיו ומחשבתו וחיייו באמונה, ההשגחה סוכבת אותו מכל צד ופינה, ובאמת הקב"ה

ציונים והערות

רוח של הקב"ה שעל ידה נבראו כל הנבראים בחי' בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם (תהלים לג, ו), והוא בחי' חיות של כל דבר כדאי' בזוה"ק (ע"י זוה"ק ח"א כז. ראה לקו"א תניא פ"ב) מאן דנפח מתוכיה נפח, בחי' כח הפועל בנפעל. לט. עיין אהבת יהונתן (הפטרות יום א' דסוכות): 'דעינן סוכה מורה שמשגיח האל יתב' בשפלים, שהסוכה צריך להיות כוכבים נראין מתוכה וזהו מורה על צנורות וכו' דרקייע שהשפיע יורד בהם'. מ. יסוד זה מבואר באגירת התשובה לבעל התניא (פרק ד): 'על פי מ"ש כי חלק ה' עמו וכו' חלק משם הוי' ב"ה כדכתיב ויפח באפיו נשמת חיים ומאן דנפח מתוכו נפח וכו'. ואף שאין לו דמות הגוף וכו' ח"ו. אך דברה תורה כלשון בני"א. כי כמו שיש הפרש והבדל גדול באדם התחתון עד"מ בין ההבל שיוצא מפיו בדיבורו להבל היוצא ע"י נפוחה. שביצא בדיבורו מלוכש בו כח וחיות מעט מזעיר והוא בחי' חיצוניות מנפש החיה שבקרב. אבל ביוצא בכח הנופח דמתוכו נפח מלוכש בו כח וחיות פנימי' מבחי' הנפש החיה וכו'. ככה ממש עד"מ המבדיל הבדלות לאין קץ. יש

גורלו של יום הכפורים [ב"ר פצ"ח ב'], הבן הדבר כנ"ל, ועל ידי זה נסתמים כל פיות המקטריגים כי אין שאלה ואין תשובה ואין לבקש טעם, כל זה הבנתי מדברי הרב הנ"ל בקצת תוספת ביאור שכתבתי לך עפ"י דברי המדרש הנ"ל. ועיין עוד (מאמרי חודש אדר מאמר ד אות ג) שכתב גם כן מעין זה). לח. עיין בגמ' מגילה (יד.): 'שרה דכתיב אבי מלכה ואבי יסכה, ואמר רבי יצחק יסכה זו שרה, ולמה נקרא שמה יסכה, שסכתה ברוח הקדש, שנאמר כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה'. ועיין עוד אמרי פנחס (שער ד - שבת ומועדים אות קעח): 'בסוכות אמורים זמן שמחתנו, בשביל שהיה שמחת בית השואבה ומשם שואבין רוח הקודש, לכן נקרא סוכה לשון סוכה ברה"ק, כי כל הנשמות והמלאכים באים מיחוד הוי' ואד', ויש מלאכים ונשמות ליחדם, ולכן בלשון סוכה נכלל הוי' ואד' היטב זה בזה'. ועיין עוד בכת"י מרבנו שכתב: 'כי סוכה בחי' רוח' כי למה קראו לשרה יסכה שסכתה ברוח' (מגילה יד.), כי כל בחי' רוח נעשים על ידו העננים, ואותו רוח של העננים האלו צילא דמהימנותא הוא בחי'

וע"י שבעה הרועים המלוים בסוכה שהם רגלי הכסא ורעה אמונה (תהילים לו, ג), שרועים ומפרנסים אמונה, נתגלה ההשגחה והחסדים מכח לפועל, אבי"ר.

ביאורים

הקודש, וע"י שבעה הרועים המלוים בסוכה שהם רגלי הכסא^{מא}, זוכים כל ישראל לדרגת 'ורעה אמונה' (תהילים לו, ג), שרועים ומפרנסים אמונה, ואז נתגלה ההשגחה והחסדים מכח לפועל כי האמונה וההשגחה סובבים אותו מכל צדדיו, אבי"ר.

ולכך אינם בני קיום מצוות, ואין שייך שיהיה צל השכינה חופף עליהם כמו במצות סוכה. אבל ישראל שהם מפנימיות העולמות זוכים בקיום מצוה סוכה לרוח הקודש, כי ע"י הרוח של העננים שהם מפנימיות העולמות, מתקשרים ישראל להיות שורה עליהם רוח

ציונים והערות

לאושפיזין, נסדר פתורא, וקאים על רגלוהי, ומברך, ואומר בסכות תשבו שבעת ימים, תיבו אושפיזין עלאין, תיבו, תיבו אושפיזי מהימנותא. ורבינו מחדש כאן דהז' רועים הם רגלי הכסא, ויסוד לדבר מבואר במגלה עמוקות (פר' וישב): 'רמז להם יוסף סוד ארבע מינים שבלולב, שדרז"ל שכלם נקראים על שמו של הקב"ה, והם מורים על אבות העולם, ויוסף הוא הרביעי שמורה עליו ערב"ה, וכשאנו חושבין בפרט ד' מינים הרי ז', והם מורים על ז' רועים, ולפ"ז אתרוג הוא דוד לקביל מלכות, לולב הוא יוסף, צדיק כתמר יפרח, ב' ערבות הם נצח והוד משה ואהרן, עץ עבות הם אברהם יצחק יעקב. ובפר' וזאת הברכה כותב המגלה עמוקות: 'שמחתם לפני י"י כי נשלמה מרכבה של שם בן ד' שנרמזה בד' מינים'.

הפרש עצום מאד למעלה בין כל צבא השמים, ואפי' המלאכי שנבראו מאין ליש וחיים וקיימי' מבחי' חיצוניות החיות והשפע שמשפיע א"ס ב"ה להחיות העולמות, ובחי' זו נקראת בשם רוח פיו עד"מ, כמ"ש וברוח פיו כל צבאם, והיא בחי' חיות המלוכשת באותיות שבעשרה מאמרות (שהן בחי' כלים והמשכות וכו' כמ"ש בלק"א ח"ב פ"א). ובין נשמת האדם שנמשכה תחלה מבחי' פנימי' החיות והשפע שמשפיע א"ס ב"ה כמ"ש ויפח וכו' ואח"כ ירדה בסתר המדרגה ג"כ ע"י בחי' האותיות שבמאמר נעשה אדם וכו' כדי להתלבש בגוף עוה"ז התחתון. **מא.** כידוע דאלו הז' רועים מגיעים לישוב בסוכה כמו שמצינו בזה"ק ברעיא מהימנא (ח"ג קג ב): כי הא דרב המנונא סבא, כד הוה עייל לסוכה, הוה חדי, וקאים על פתחא דסוכה מלגאו, ואמר נזמן

מכון
"מעיינות הרים"
זוועהיל

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכת מזל טוב

בס"ד

ברגשי גיל נשגור

ברכת מזל טוב קדם ידידינו עוז
צנא מלא ספרא, סיני ועוקר הרים
לן באהלה של תורה לילות כימים,
ברוך הכשרון אשר בטוב עין בחכמה ודעת
דולה ומשקה מתורת רבה"ק מרן "היקרא דמלכא"
להבינם לכל קהל הקודש בטטו"ד
כיד ה' הטובה עליו עד שהדברים
שמחים ונהירים כנתינתם

הרה"ג ר' **אברהם זילבר** שליט"א

לרגל שמחת

הולדת נכדנו

בת לבנו

האברך היקר והנעלה מלא וגדוש

בתורה ובחסידות

פאר המידות

הרב **שלום נח** שליט"א

יה"ר שבורא עולם בקנין ישרים זה הבנין לבנין עדי עד
להמשיך את שרשרת האבות של המשפחות המפוארות
מתוך אושר ועושר נחת ורוב שמחה
וכל טוב סלה תמיד כל הימים

בשמחה בהערכה והוקרה

חברי מכון 'מעיינות הרים' - זוועהיל

ואלה יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים
שהרימו תרומתם קודש להוצאת הגליון

נדבת ידידנו החשוב
הרב **שאול יצחק וינשטוק שליט"א**
לרגל שמחת
הולדת הבת
בשעתו"מ

הקידושא רבא יתקיים בבית המדרש המרכזי
של כ"ק אדמו"ר שליט"א שבת הוה"מ סוכות